

ВІДОБРАЖЕННЯ ДОХОДІВ І ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА

Розгляд обліково-аналітичного забезпечення є першочерговим завданням у будь-якому дослідженні і важливим інструментом для підготовки інформації та прийняття на її підставі ефективних управлінських рішень.

Обліково-аналітичне забезпечення, як компонент інформаційного забезпечення управління підприємством, дає змогу розв'язувати функціональні задачі управління, забезпечуючи керівництво повною та достовірною інформацією про господарські процеси та зв'язки із зовнішнім середовищем.

Економічним підсумком господарської діяльності є фінансовий результат, який характеризує усі аспекти функціонування підприємства.

Беззаперечним є той факт, що для оцінки підприємницької діяльності керівництву недостатньо мати інформацію щодо кінцевого фінансового результату, а ще й важливо знати ефективність операційної діяльності та чинники, які на неї впливають. Тому дослідження доходів і витрат від здійснення операційної діяльності є актуальною темою як для науковців, так і для підприємців.

Перш ніж розкрити поняття доходів і витрат операційної діяльності, з'ясуємо сутність цієї діяльності. Згідно з П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» [3], операційна діяльність — основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційними чи фінансовими; основна діяльність підприємства — операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), які є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку доходів.

Дохід відповідно до ПС(Б)О 15 «Дохід» — це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, внаслідок чого збільшується власний капітал підприємства (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників) [4].

Витрати відповідно до ПС(Б)О 16 «Витрати» — зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу в результаті його вилучення або розподілу власниками) [5].

Проаналізувавши вищезазначені поняття, розкриємо сутність доходів і витрат операційної діяльності. Доходи операційної діяльності — збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань від здійснення операцій з реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та інших операцій (крім фінансових та інвестиційних), що призводить до збільшення власного капіталу. Витрати операційної діяльності — зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань від здійснення операцій з виробництва і реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та інших операцій (крім фінансових та інвестиційних), що призводить до зменшення власного капіталу.

У бухгалтерському обліку доходи та витрати повинні відобразитися згідно з принципом нарахування і відповідності доходів і витрат [6]. Виходячи з принципу нарахування, доходи та витрати відображаються в обліку в момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів. Згідно з принципом відповідності доходів і витрат для визначення фінансового результату необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, здійсненими для одержання цих доходів.

Відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку доходи операційної діяльності включають:

- доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- інші операційні доходи.

У свою чергу витрати операційної діяльності поділяються на:

- собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);
- адміністративні витрати;
- витрати на збут;
- інші витрати операційної діяльності.

Облік доходів і витрат операційної діяльності ведеться на відповідних рахунках, передбачених Планом рахунків [7, 8].

Виходячи з вище сказаного слід приділити особливу увагу розгляду процесу формування інформації про доходи та витрати операційної діяльності підприємства та відображення їх в бухгалтерському обліку.

Список використаних джерел

1. Пилипенко А. А. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємств та їх об'єднань : монографія / А. А. Пилипенко, І. П. Дзьобко, О. В. Писарчук ; за заг. ред. докт. екон. наук, доцента Пилипенка А. А. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2011. – 344 с.
2. Чебанова М. С. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / М. С. Чебанова, С. С. Василенко. – Київ: Академія, 2002. – 671 с.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»: Затверджено наказом МФУ від 31.03.1999 № 87.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доход»: Затверджено наказом МФУ від 09.11.1999 № 290.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Затверджено наказом МФУ від 31.12.1999 № 318.
6. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-IV (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної ради України. — 1999. — № 996. — С. 53.
7. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затверджено наказом МФУ від 30.11.1999 № 291.
8. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затверджено наказом МФУ від 30.11.1999 № 291.